

PRZESIĘGAĆ (10) *vb impf*

W inf i w temacie praes -się-; w temacie praet -się- (1) BielKron, -się- (1) Leop.

e oraz a jasne.

inf przesięgać (1). ◇ *praes 1 sg* przesięgąm (1). ◇ *3 sg* przesięgą (4). ◇ *1 pl* przesięgamy (1). ◇ *3 pl* przesięgają (1). ◇ *praet 3 sg f* przesięgała (1). ◇ *3 pl m pers* przesięgali (1). ◇ [con 2 pl m pers byście przesięgali. ◇ 3 pl subst by przesięgały.]

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII w. s.v. przesięgnąć.

1. Przewyższać, prześcigać; vincere *Mącz* [kogo, co] (9) :

a. Być lepszym lub gorszym pod jakimś względem (8) : *Vinco, Zwycięzam/ porażám/ Metaphorice, Przechodzę* kogo w czym/ przeięgam. *Mącz* [497]b.

przesięgać czym (5): więźnie ktore mieli poliekli [Słowacy, tj. Słowianie]/ boiąc fie thego by fie o nie kiedy nie pokufili/ bo ie pocztem przeięgáli Rzymiánie *BielKron* 338v; *WerGośc* 211; Cudzołóftwem y wżeteczeństwem może bydź iż nas inźe niektore choć w Krześciánństwie narody przesięgáią *PowodPr* 70, 13 marg, 27.

W porównaniu (1): Y vyrzałem áno ták wiele przeięga mądrość błazeństwo/ iáko fie bárzo dzyeli fwiátłość od ciemności. *BielKron* 79v.

W przen (1) : Lud krześciánńki tym więtfzy związek ma z Pánem Bogiem fwoim/ im świátłość y fkuteczne wifzczenie nowego przymierza/ przesięga ony ćienie/ figury/ y obietnice ftárego teftámentu. *PowodPr* 16.

b. Czynić coś lepiej, w większym stopniu niż można się było spodziewać (1) : A też hoyny ieft [Bóg] y nikt go nie przebierze/ więcey dáie niżli prošim/ y niżli záłługuiem: przesięga náfze próby y záłługi *SkarKazSej* 663b.

2. Sięgać poza określone granice, przekraczać; excedere *Vulg* (1) :

a. [O długości: wystawać poza poziom czegoś (niżej lub wyżej):

przesięgać co: Bowiem tákowe [rośliny] co głęboko korzeń pułzczáią/ ták iżby ono námulenie dobrej ziemie przesięgały/ nie mogą się tám mnożyć *Cresc* 1571 97.

przesięgać czym nad co: Oto drabiná od Iákobá widziána/ po ktorey Anyołowie sftępuią z niebá/ y názad wftępuią/ wierzchnym fwoim ftopniem przesięga áż nád niebiołá. *BzowRóż* 100.]

b. O ilości: mieć czegoś za dużo, być w większej ilości (1) :

[*przesięgać czym*: Ale się nam zda, abyście się na tę drogę wielką zgrają nie przekładali. Dostyc gdy z sobą mieć będziecie 30 albo 40 koni [...], przeto sie nam tak widzi, żebyście wielkim pocztem nie przesięgali. *ListyPol* II 1548/84.]

Zwrot: »miarę przesięgać« = *być w niezliczonej ilości* (1): I táká była obfitość pńzenice/ że fie thez piałkowi morłkiemu równáłá/ y wízelką miarę przeięgáłá [*mensuram excederet*]. *Leop Gen* 41/49.

Formacje współrdzenne cf SIĘGAĆ.

Cf PRZESIĘGAJĄCY